

Семенець Л.М.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

**ДІЯЛЬНІСНИЙ ВИМІР ГОТОВНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ ДО РОЗВИТКУ
МАТЕМАТИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ**

Провідною діяльністю, що найбільшою мірою зумовлює формування і розвиток особистісних новоутворень здобувачів рівня вищої освіти, є навчально-професійна (згідно з діяльнісною концепцією). Тому процес підготовки майбутніх учителів фізики має здійснюватися у формі навчально-педагогічної діяльності – такої динамічної системи взаємодії суб'єктів педагогічного процесу, що забезпечує навчання педагогічній діяльності.

Загальноприйнятою є думка про закономірності формування психічних новоутворень здобувачів, пов'язаних з навчально-професійною діяльністю: професійна ідентичність, професійна рефлексія, професійне мислення, готовність до професійної діяльності [1, с. 79]. Саме в процесі навчально-педагогічної діяльності формуються основні складові готовності здобувачів до професійно-педагогічної діяльності, націленої на розвиток математичних здібностей під час вивчення фізики в школі. Продуктивності цього процесу слугують особливості студентського вікового періоду: максимальний рівень розвитку фізичних і

психологічних властивостей; вищих психічних функцій: сприймання, увага, пам'ять, мислення, мова, емоції, почуття. Перетворення мотиваційного компоненту діяльності, усієї системи ціннісних орієнтацій особистості, інтенсивне формування спеціальних здібностей у зв'язку з професіоналізацією характеризують студентський вік як центральний період формування характеру та інтелекту.

До головних новоутворень студентського віку дослідники відносять усвідомлення своєї індивідуальності, неповторності, становлення самосвідомості й образу «Я» [3, с. 63]; формування концептуально-парадигмального мислення, що характеризується здатністю прийняти нову науково обґрунтовану парадигму та здібностями викласти її концептуально у вигляді системи теоретичних положень.

Одним із важливих елементів у структурі Я-концепції студентів є професійна самооцінка – оцінка себе як суб'єкта професійної діяльності. Операційно-діяльнісний аспект самооцінки пов'язаний з оцінюванням себе як суб'єкта діяльності й виражається в оцінюванні досягнень (системи професійних знань, умінь і навичок), рівня компетентності й стилю діяльності. Особистісний аспект професійної самооцінки виражається в оцінюванні власних якостей у зв'язку з ідеалом образу Я-професійне [2, с. 276–277]. Самооцінка, що здійснюється на функціональному рівні, передбачає оцінювання концептуальної, дидактико-методичної, фахової, управлінської, психологічної та діагностичної готовності до розвитку математичних здібностей на уроках фізики. Самооцінка особистісного рівня готовності дозволяє встановити, наскільки сформовані особистісні якості (виміри) забезпечують розвиток математичних здібностей.

З огляду на проблему формування професійно-педагогічної готовності до реалізації розвивальної функції навчання – розвитку математичних здібностей в ході вивчення фізики, вважаємо, що підготовка майбутніх учителів фізики має ґрунтуватися на концепції розвивальної професійно-педагогічної освіти. Тому в дослідженні дотримуємося концептуальної моделі навчально-педагогічної діяльності, в основу якої покладено ідею саморозвитку й самоактуалізації особистості в провідній діяльності.

Потребово-мотиваційний компонент навчально-педагогічної діяльності визначає особистісні цінності, які утворюють аксіологічну

систему розвивальної освіти: навчально-професійний інтерес; успіх, визнання; відповідальність, обов'язок; саморозвиток, самовдосконалення; самоактуалізація.

Задачну структуру навчально-педагогічної діяльності, що забезпечує формування професійної готовності до розвитку математичних здібностей на уроках фізики, репрезентує проектувальний компонент.

Конструктивний компонент навчально-педагогічної діяльності передбачає побудову навчально-професійних моделей – способів дій (операцій), що застосовуються в типових задачних ситуаціях. Створені моделі задають програму діяльності на двох теоретичних рівнях: у системах «вчитель – учень» і «викладач – здобувач». Перша педагогічна система забезпечує розвиток математичних здібностей учнів у процесі навчально-математичної діяльності, а друга – реалізовує діяльнісний підхід у процесі формування професійної готовності майбутніх учителів до розвитку математичних здібностей.

Реалізаційний компонент передбачає покрокове втілення побудованих навчально-теоретичних моделей у процесі підготовки майбутніх учителів фізики. Основу цього компонента складають уміння й навички виконувати дії (операції), до яких зводиться розв'язування навчальних, навчально-педагогічних, дослідницьких задач.

Рефлексивний компонент навчально-педагогічної діяльності забезпечує усвідомлення набутого навчального й педагогічного досвіду щодо реалізації розвивальної функції навчання фізики. Передбачає самоаналіз процесу та результатів навчально-педагогічної діяльності, націленої на формування професійної готовності до розвитку математичних здібностей в процесі вивчення фізики.

Список використаних джерел:

1. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи. Київ : ТОВ «Філ-студія», 2006. 320 с.
2. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : [навчальний посібник]. Київ : Академвидав, 2006. 360 с.
3. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : [навчальний посібник]. Київ : Вища школа, 2005. 239 с.